

Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen

Stand van zaken voortgang

Mei 2019

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Beleidskader	3
3. Voortgang	
Natura 2000	5
Welzijn grote grazers.....	7
Juridische procedures	10
Communicatie en maatschappelijk draagvlak	11
Governance	13
Landschap	14
Toerisme en recreatie.....	14
Financiën	15

1. Inleiding

Juli 2018 hebben Provinciale Staten van Flevoland het beleidskader beheer Oostvaardersplassen vastgesteld. In dit beleidskader zijn een groot aantal maatregelen opgenomen ten behoeve van een optimaal functionerend Oostvaardersplassengebied. Gedeputeerde Staten hebben vervolgens met Staatsbosbeheer een convenant gesloten waarin is afgesproken dat provincie en Staatsbosbeheer zich maximaal inspannen om het beleidskader tot uitvoering te brengen.

In deze rapportage wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken na het eerste winterseizoen.

2. Beleidskader

Achtergrond

Op 7 december 2016 heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken, naar aanleiding van moties in de tweede Kamer, de verantwoordelijkheid voor het Oostvaardersplassen overgedragen aan de Provincie Flevoland. Dit is vastgelegd in de *Overeenkomst Dierenwelzijn in de Oostvaardersplassen*.

In het verlengde van het overdrachtsdocument hebben Provinciale Staten van Flevoland op 8 februari 2017 ingestemd met het initiatiefvoorstel '*Richtinggevende uitspraken Beleidskader beheer Oostvaardersplassen*' dat was ingediend door de VVD en de SGP.

In het initiatiefvoorstel is aan Gedeputeerde Staten gevraagd een externe begeleidingscommissie in te stellen voor het opstellen van een beleidskader. Daarbij is een aanpak voorgesteld waarin de commissie het advies baseert op de consultatie van partijen die betrokken zijn, of zich betrokken voelen bij het gebied, en deskundigen en belanghebbenden op het vlak van natuur, landschap, toerisme en recreatie.

Deze commissie, '*de Commissie van Geel*', heeft in de periode van december 2017 tot en met maart 2018 vele gesprekken gevoerd, vertegenwoordigers van belangengroepen, maatschappelijke organisaties, overheden en individuele personen. Op basis hiervan hebben zij in april 2018 het '*Advies beheer Oostvaardersplassen*' uitgebracht.

Op 11 juli 2018 hebben Provinciale Staten van Flevoland besloten dit advies van de Commissie van Geel vast te stellen als integraal beleidskader voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Hoofdpunten uit het beleidskader

Het kerngebied Oostvaardersplassen is een uniek natuurgebied gelegen aan de rand van de metropoolregio Amsterdam, tussen Almere en Lelystad. Het is een relatief omvangrijk natuurgebied van bijna 5500 hectare, waar diverse vegetaties zich spontaan hebben ontwikkeld. Het gebied onderscheidt zich van andere natuurgebieden in Nederland door zijn omvang, de grote rijkdom aan watervogels en de omvangrijke kuddes met grote grazers. Het kerngebied wordt aan de noordzijde

begrensd door de Oostvaardersdijk, die het gebied scheidt van het Markermeer. Aan de landzijde zijn er bosrijke randgebieden die bijdragen aan de kwaliteit van natuur en landschap van het Oostvaardersplassengebied als geheel.

Het Oostvaardersplassengebied is een 'gemaakt gebied', ontstaan door toedoen en nalaten van menselijk handelen. Het belang van het gebied voor de natuur is onderstreept doordat het kerngebied is aangewezen als Natura 2000-gebied op grond van de Vogelrichtlijn. Tegelijkertijd is het ook een maatschappelijk omstreden gebied, met name in de winterperiode keert telkens de discussie over het welzijn van de grote grazers terug.

Bij de uitwerking van het beleidskader zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Vraagstukken in en rond de Oostvaardersplassen vergen een integrale benadering;
2. Behoud van het karakter van het gebied;
3. Natura 2000-doelen voor de vogelsoorten zijn een gegeven;
4. Voldoende dierenwelzijn voor grote grazers: voorkomen van onnodig lijden;
5. Het Oostvaardersplassengebied kan niet los worden gezien van zijn omgeving.

Dit heeft geleid tot de volgende algemene doel:

Doel van het provinciaal beleid voor het Oostvaardersplassengebied is realisatie van de Natura 2000-doelen voor de Vogelrichtlijnsoorten en realisatie van een door de mens als bijzonder ervaren en kwalitatief hoogwaardig natuurgebied in de nabijheid van de stedelijke gebieden in Flevoland en de Randstad dat een breed maatschappelijk draagvlak kent.

Dit hoofddoel is in het beleidskader verder uitgewerkt in doelen, ambities en maatregelen voor de verschillende aspecten van het beleid en het beheer, zijnde:

- Natura 2000
- Welzijn grote grazers
- Landschap
- Recreatie en toerisme

3. Voortgang

Natura 2000

Doelstelling in het beleidskader:

Voor Natura 2000 moet de ambitie zijn om de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen 2015 met de hoogste prioriteit en urgentie uit te voeren om verdere achteruitgang van de doelsoorten in het gebied te stoppen en te keren.

De uitvoering moet op een zodanige wijze gebeuren dat de biodiversiteit in het algemeen en de variëteit in vegetaties en daarmee variëteit in het landschap worden bevorderd en in elk geval niet achteruitgaan.

Voorgestelde maatregelen:

De maatregelen waar het om gaat zijn:

- Reset van het moerasgebied, op basis van een zorgvuldige voorbereiding, waarbij gewerkt wordt met compartimentering van het moeras en fasering van de uitvoering.
- Maatregelen in het graslanddeel om meer ondiep water en nat grasland te realiseren in een gebied van totaal 500 ha.

Toelichting/stand van zaken:

De uitvoering van de Natura 2000-maatregelen was al een lopend traject, waar met het nieuwe beleidskader extra prioriteit aan is gegeven. Voor de uitvoering van de maatregelen is een procesaanpak ingericht. Er is een stuurgroep ingesteld, bestaande uit Provincie, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en het Waterschap. De stuurgroep wordt geadviseerd door een kernteam waarin naast de ambtelijke vertegenwoordigers ook een aantal inhoudelijk experts vertegenwoordigd zijn.

Voor betrokkenheid en reflectie is er ook een klankbordgroep Natura 2000, waarin de concrete uitvoeringsprojecten worden besproken.

De uitvoering van de maatregelen is een nauwe samenwerking tussen de provincie en Staatsbosbeheer, waarbij de provincie de processturing doet en Staatsbosbeheer de projectsturing. Voor elke maatregel zijn er meerdere deelactiviteiten nodig, variërend van vergunningverlening, nadere uitwerking, uitvoeringsafspraken tot handelingen in het veld.

In 2018 zijn de voorbereidingswerkzaamheden grotendeels afgerond, waardoor in 2019 met actieve peilverlaging in het moerasgebied kan worden gestart. De droge zomer van 2018 heeft bijgedragen aan een eerste fase van waterstandsverlaging.

Stand van zaken maatregelen:

Maatregelen N2000-beheerplan	Uitgevoerde activiteiten
Reset van het moeras (westelijk deel)	<p>Vorbereidingshandelingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afspraken over aflaten van water vanuit Oostvaardersplassen op Markermeer • Opstellen uitvoeringsplan • Opstellen Milieueffectrapportage • Aanvragen benodigde vergunningen
	<p>Eerste stap peilverlaging</p> <p>Bovenste Balk van de stuw is verwijderd. Samen met de droge zomer in 2018 heeft dit geleid tot een eerste waterstandsverlaging Op. is dit moment gemarkeerd met een feestelijke openingshandeling.</p>
	<p>Overige maatregelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Test uitzetten karpers in Markermeer • Afspraken over afvissen karpers • Uitwerken benodigde maatregelen voor karpers inclusief vergunningen
Maatregelen grazige deel	<p>Versterking dijk rond de waterlanden</p> <p>Staatsbosbeheer heeft herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan de dijk rond de waterlanden om hier meer nat grasland te kunnen realiseren.</p>
	<p>Ontwerp poelen en vispassages uitgewerkt</p> <p>Voor het grazige deel is een uitwerking gemaakt hoe hier extra poelen en natte graslanden te realiseren met een totaal oppervlakte van 500 ha.</p>
	<p>Vorbereiding uitvoering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen Milieueffectrapportage • Start vergunningsprocedures • Opdrachtverlening voor aanbesteding

Ontwikkeling voor de langere termijn:

Het Natura 2000beheerplan voor de Oostvaardersplassen is vastgesteld in 2015 en geldt in principe voor een periode van 6-12 jaar. Gelet op de vaststelling van het nieuwe beleidskader lijkt het wenselijk om het beheerplan op onderdelen te actualiseren. Eind 2019 zal hiervoor aan Provinciale Staten een startnotitie worden voorgelegd.

Welzijn grote grazers

Doelstelling in het beleidskader:

Behoud van kuddes van substantiële omvang grote grazers in het gebied met het oog op begrazing van het grasland voor Natura 2000-doelen en vanwege de zelfstandige natuur- en landschapswaarden van de kuddes. Het waarborgen van het welzijn van de grote grazers en het voorkomen van onnodig lijden van deze dieren.

Voorgestelde maatregelen:

1. Beschuttingsmaatregelen
 - a. Ca. 300 ha extra beschutting in het kerngebied
 - b. Randgebieden niet als uitloopmogelijkheid voor de wintermaanden benutten, maar als multifunctioneel gebied
 - c. Mogelijkheden voor migratie naar andere gebieden open houden
2. Reductie van het grasoppervlak tot ca. 1000 ha, door uitvoering van de Natura 2000-maatregelen in het grazige deel (500 ha) en de aanleg van beschutting in het kerngebied (300 ha)
3. Structureel minder grote grazers
 - a) Reset van het aantal grazers in 2018 tot ca. 1100 dieren.
 - Het aantal heckrunderen bedroeg per 1 april 2018 ca. 160 dieren. Om een levensvatbare populatie te behouden zou dit aantal mogen doorgroeien tot ca. 230 dieren.
 - Het aantal konikpaarden bedroeg per 1 april 2018 ca. 630 dieren. Dit aantal zou, door uitplaatsing naar andere gebieden, moeten worden teruggebracht tot ca. 450, rekening houdend met de haremstructuren en de verhouding tussen hengsten en merries.
 - Het aantal edelherten bedroeg per 1 april 2018 ca. 1470. Dit aantal zou, door afschot, vermindert moeten worden tot ca. 490 dieren.
 - b) Bij de uitvoering van de reset zal de geldende regelgeving (o.a. Wet natuurbescherming en veterinaire regelgeving) in acht genomen moeten worden.
 - c) Toekomstig beheer richten op een evenwicht van de grote grazers in hun omgeving met een voorlopig maximum van 1500 dieren.
 - d) Monitoren van de ontwikkeling en flora en fauna, om het hand-aan-de-kraan-principe te kunnen toepassen voor het beheer van de grazers.
 - e) Nadere verkenning en onderzoek naar andere maatregelen die kunnen bijdragen aan het welzijn van de aanwezige dieren.

Toelichting/stand van zaken:

Naar aanleiding van moties die zijn ingediend bij de vaststelling van het beleidskader hebben Gedeputeerde Staten, aanvullend op het beleidskader, extra adviezen ingewonnen over de wijze

waarop de reset het beste uitgevoerd zou kunnen worden. Dit betrof een advies van de Raad voor Dieraangelegenheden over de dierenwelzijnsaspecten bij uitplaatsing en afschot, een second opinion over de mogelijkheden om de reset te realiseren met toepassing van anticonceptie, en een quick scan naar gebieden waarheen de grote grazers uitgeplaatst zouden kunnen worden.

Deze adviezen hebben niet tot fundamenteel andere keuzes geleid. Wel is besloten om een expertteam in te stellen met deskundigen die toezicht houden op de uitvoering en zowel aan Gedeputeerde Staten als aan Staatsbosbeheer, gevraagd en ongevraagd advies kunnen geven over de uitvoering. Dit expertteam is begin 2019 met haar werkzaamheden gestart.

De formele toezichthoudende rol is belegd bij twee verschillende instanties. Voor het afschot van de edelherten is de OFGV (Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek) het bevoegd gezag en voor de uitplaatsing van de paarden de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit).

De start van de uitvoering is vertraagd doordat eerst verschillende juridische procedures doorlopen moesten worden. De beoogde doelstand van 1100 dieren is niet helemaal gehaald. Wel is een flinke reductie in aantallen gerealiseerd.

Overzicht uitgevoerde activiteiten

Maatregelen beleidskader	Uitgevoerde activiteiten
Beschuttingsmaatregelen in kerngebied	Voorbereiding extra beschuttingsmaatregelen <ul style="list-style-type: none"> • Staatsbosbeheer heeft een plan van aanpak voor de beschutting uitgewerkt • De maatregelen zijn getoetst aan de Natura 2000-regelgeving • Vergunningen zijn aangevraagd en verstrekt
	Uitvoering beschuttingsmaatregelen <ul style="list-style-type: none"> • beschuttingsrichels in het kerngebied zijn opgehoogd en versterkt • ca. 50 ha aan struiken en bomen is ingepland in het gebied de driehoek • voor de beschutting die op 't Stort zal worden aangelegd zijn de rasters geplaatst
	Openstellig randgebieden Staatsbosbeheer en de provincie hebben afgesproken dat de randgebieden nog als uitloopgebied voor de wintermaanden gebruikt kan worden zolang de nieuwe aanplant in het kerngebied nog onvoldoende beschutting biedt
Reset grote grazers tot 1100 dieren	Voorbereidingswerkzaamheden <ul style="list-style-type: none"> • Staatsbosbeheer heeft een plan van aanpak voor de reset uitgewerkt • De opgave voor de winter 2018/2019 is bepaald aan de hand van de najaarstelling in 2018 • De maatregelen zijn getoetst aan de Natura 2000-regelgeving • Opdracht en vergunningen zijn verstrekt

Vermindering aantal edelherten tot ca. 490 dieren	<p>Uitvoering opdracht</p> <p>In de periode van half december 2018 tot 1 april 2019 zijn in totaal 1745 dieren geschoten. Door middel van maandberichten heeft Staatsbosbeheer telkens inzicht gegeven in de voortgang. De doelstand van 490 dieren is nog niet bereikt.</p> <p>Ca., 2/3^e van de herten zijn via een wildverwerkend bedrijf aangeboden voor consumptie</p>
Uitplaatsen konikpaarden tot een doelstand van ca. 450 dieren.	<p>Vorbereiding uitplaatsing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Staatsbosbeheer heeft een kuddebeheerder aangesteld die specifiek toezicht houdt op de konikpaarden en heckrunderen • In het kerngebied zijn een vangwei en een vangkraal aangelegd • Staatsbosbeheer heeft afspraken gemaakt met natuurgebieden in binnen- en buitenland over de uitplaatsing van paarden • Alle juridische en veterinaire eisen m.b.t. uitplaatsing zijn in samenspraak met de NVWA uitgewerkt
	<p>Realisatie uitplaatsing</p> <ul style="list-style-type: none"> • In januari/februari zijn 61 konikpaarden uit het Oostvaardersveld verplaatst naar Lauwersmeer en Texel • Eind maart zijn 29 konikpaarden uit het kerngebied uitgeplaatst naar Spanje • De planning is dat in juni, 150 konikpaarden worden uitgeplaatst naar Wit-Rusland
Extra maatregelen t.b.v. dierenwelzijn	<p>Bijvoeren</p> <ul style="list-style-type: none"> • 11 december 2018. heeft de provincie een beleidslijn bijvoeren vastgesteld voor het overgangsjaar 2018-2019 • Gedurende de winterperiode heeft Staatsbosbeheer 2 a 3-wekelijks de conditiescore van de grazers laten bepalen door een dierenarts • Vanaf eind maart zijn de heckrunderen en konikpaarden in het gebied bijgevoerd
	<p>Vroeg-reactief afschot</p> <p>Voor dieren die vanwege ziekte of andere omstandigheden de winter niet kunnen overleven is in overleg met de dierenarts gekozen voor vroeg-reactief afschot. Dit is uitgevoerd bij acht edelherten, twee konikpaarden en een heckrund.</p>

Ontwikkeling voor de langere termijn:

In het beleidskader is opgenomen dat na de reset voorlopig een plafond van maximaal 1500 dieren zal worden aangehouden. Dit vraagt om structureel beheer op populatieniveau.

Voor het edelhert betekent dit dat er een aanvulling op het faunabeheerplan moet komen. Voor de konikpaarden zal nader uitgezocht moeten worden welke mogelijkheden er zijn om ook op langere

termijn een evenwichtige populatie in stand te houden. In de zomer van 2019 zal Staatsbosbeheer nader uitwerken hoe het beheer van de kuddes de komende tijd vorm te geven om te blijven voldoen aan de uitgangspunten van het beleidskader.

Op verzoek van Provinciale Staten hebben Gedeputeerde Staten de Universiteit Utrecht gevraagd om een literatuuronderzoek te starten naar de mogelijkheden en de voor- en nadelen, van het toepassen van anticonceptie bij de vrij levende kuddes in het Oostvaardersplassengebied.

Juridische procedures

Constatering in het beleidskader:

Het Oostvaardersplassengebied is een uniek gebied voor Nederland, maar tegelijkertijd ook een maatschappelijk omstreden gebied. Al diverse jaren keert n de winterperiode de discussie over het welzijn van de grote grazers op de maatschappelijke agenda terug. Daarbij is sprake van zeer uiteenlopende opvattingen. Argumenten voor en tegen de aanwezigheid van grote grazers, de aantallen en het beheer ervan zijn van ethische, morele, ecologische, emotionele en diergeneeskundige aard.

Toelichting:

Dat het gebied en de beleidskeuzes die gemaakt zijn maatschappelijk omstreden zijn kwam ook tot uiting rondom de vaststelling van het beleidskader. Zowel bij de commissievergaderingen als bij de Statenvergaderingen over het beleidskader hebben veel sprekers gereageerd op onderdelen van het beleidskader. Ook waren er veel belangstellenden op de publieke tribune.

Dat de meningen en inzichten niet altijd overeenkwamen kwam eveneens tot uiting in een aantal juridische procedures tegen de diverse uitvoeringsbesluiten. In totaal zijn er acht verschillende organisaties of particulieren geweest die bezwaar en beroep hebben aangetekend.

Voor een goede en zorgvuldige behandeling van de procedures is extra juridische en inhoudelijke expertise ingehuurd.

Overzicht gevoerde procedures:

- Civiele procedure tegen de Staat, de provincie en Staatsbosbeheer om alle grazers uit het gebied weg te halen.
- Bestuursrechtelijke procedures (bezwaarprocedure en voorlopige voorziening) tegen
 - het besluit van Gedeputeerde Staten om opdracht te geven tot afschot van de edelherten.
 - de vergunning op grond van de natuurbeschermingswet voor het afschot van de edelherten in een Natura 2000-gebied.
 - het besluit om niet handhavend op te treden door de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek.
 - het besluit van de gemeente Lelystad om omgevingsvergunning(en) te verlenen voor de aanleg van rasters voor de vangwei, de vangkraal en de beschuttingsmaatregelen.

Daarnaast zijn er meerdere WOB-verzoeken binnengekomen. Een aantal daarvan waren zeer algemeen gesteld en hadden niet alleen betrekking op informatie die bij de provincie beschikbaar was, maar ook op informatie van Staatsbosbeheer, van de Omgevingsdienst of van andere betrokken partijen.

Consequenties van de juridische procedures:

Bij alle tot dusverre gevoerde procedures zijn de besluiten in stand gebleven. De besluitvorming door de rechtbank of bezwarencommissie heeft in een aantal procedures wel geleid tot het aanscherpen van voorwaarden of een verbeterde onderbouwing van de besluiten.

De procedures hebben tot vertraging in de uitvoering geleid. Met de reset van de grazers kon niet eerder dan in december worden gestart, en de aanleg van beschutting in het kerngebied is doorgeschoven naar het plantseizoen 2019/2020.

Tegen het besluit op bezwaar voor de opdracht tot afschot van de edelherten is door een van de eisende partijen beroep aangetekend.

Communicatie en maatschappelijk draagvlak

Doelstelling in het beleidskader:

Het vergroten en verbreden van het maatschappelijk draagvlak voor het Oostvaardersplassengebied en het beheer van het gebied, en tevens het vergroten van de nationale en internationale bekendheid van het gebied als toeristisch-recreatieve attractie.

Voorgestelde maatregelen:

- investeren in actieve, permanente en proactieve communicatie over natuurontwikkeling en natuurbeheer;
- dit verbreden door samenwerking te zoeken met andere organisaties en daarbij alle aspecten van beheer, landschap, recreatie en toerisme aan de orde te laten komen;
- dit in de toekomst onder te brengen in het Nationaal Park Nieuw Land.

Toelichting:

Door de strenge winter van 2017-2018 was er een situatie ontstaan met veel maatschappelijke onrust en een grote hoeveelheid aan belangengroepen die vaak vanuit heel verschillende achtergronden kritisch waren over het beheer en beleid voor de Oostvaardersplassen. Hierdoor zagen provincie en Staatsbosbeheer zich genoodzaakt in ieder geval ook te blijven investeren in reactieve communicatie.

De betrokkenheid van vele partijen bij het Oostvaardersplassengebied is het hele jaar groot gebleven. Deze groep is heel divers, zowel voor- als tegenstanders van het nieuwe beleidskader blijven de provincie en Staatsbosbeheer zeer kritisch volgen en laten via mail, telefoon, inspraak, twitter en facebook regelmatig van zich horen.

Stand van zaken maatregelen:

Maatregel	Uitgevoerde Activiteiten
Actieve en proactieve communicatie	<p>Website & nieuwsbrieven</p> <p>Zowel Staatsbosbeheer als de provincie hebben de informatievoorziening via de website aangepast. Beschikbare informatie wordt zoveel mogelijk openbaar gedeeld, te denken valt aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • publicatie onderzoeksrapporten en beleidsdocumenten • maandelijkse nieuwsbrief van de provincie voor geïnteresseerden • maandberichten van Staatsbosbeheer over de uitvoering • regelmatige blogs door de boswachter
	<p>Andere vormen van communicatie</p> <p>“verbeelding” van de plannen en maatregelen in kaartmateriaal en animaties</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brochure Staatsbosbeheer: de Oostvaardersplassen in beeld • Animatie moerasreset • Animatie beschutting
	<p>Schuurdialogen</p> <p>In de periode van december – april zijn er drie ‘schuurdialogen’ georganiseerd. Geïnteresseerden konden zich opgeven voor een excursie in het gebied en aanvullend werd er door Staatsbosbeheer en de provincie gezamenlijk een toelichting gegeven op het beheer en beleid. Deze sessies waren goed bezocht en werden door de aanwezigen erg gewaardeerd. Deze ervaring is input voor de verdere uitwerking van de governance.</p>
Reactieve communicatie	<p>Beantwoording burgervragen</p> <p>Vanaf het voorjaar van 2018 zijn er ruim 1000 burgervragen bij de provincie binnengekomen. De mails met vragen zijn beantwoord, wanneer er alleen meningen werden gegeven is er vaak voor gekozen niet te reageren.</p>
	<p>Gesprek op uitnodiging</p> <p>Een aantal organisaties en heel intensief betrokken partijen zijn uitgenodigd voor een gesprek op ambtelijk niveau. Daarbij was er meer ruimte voor gesprek over het beleidskader en de uitvoering.</p>
	<p>Spreekuur met de gedeputeerde</p> <p>In de periode december – april hebben mensen de gelegenheid gehad zich aan te melden voor een spreekuur met de gedeputeerde. Hier is twaalf.. keer gebruik van gemaakt.</p>

Governance

Doelstelling in het beleidskader:

Vanuit de wens voor een integrale benadering van de vraagstukken in en rond het Oostvaardersplassengebied is het doel om te komen tot een governance-structuur voor het Oostvaardersplassengebied die zodanig wordt ingericht dat deze bijdraagt aan een effectieve sturing van het gebied en op vergroting van het maatschappelijk draagvlak.

Voorgestelde maatregelen:

Gelet op het feit dat er parallel aan de ontwikkeling van het beleidskader werd gewerkt aan een masterplan voor het Nationaal Park Nieuw Land, waarin ook wordt ingegaan op de governance, is er geen gedetailleerde structuur geschetst.

Wel is geadviseerd is om expliciet een effectieve governance-structuur voor het Oostvaardersplassengebied te organiseren zodat wordt gewaarborgd dat de ontwikkelingen in en om het gebied integraal worden opgepakt en dat wordt gewerkt aan het maatschappelijk draagvlak. De governance-structuur kan opgaan in een governance-structuur voor het Nationaal Park Nieuw Land.

Toelichting/stand van zaken:

In het eerste half jaar zijn er op verschillende wijze gesprekken gevoerd met betrokken partijen (zie communicatie). Op basis van de ervaringen die zijn opgedaan met verschillende communicatie-instrumenten is er voor gekozen om voor het Oostvaardersplassengebied een klankbordgroep in te stellen die bestaat uit personen die:

- draagvlak hebben bij verschillende groepen belanghebbenden;
- een constructieve houding hebben ten aanzien van het beleidskader;
- in staat zijn om de provincie en Staatsbosbeheer op procesniveau te adviseren over manieren waarop de klankbordfunctie bij verschillende vraagstukken voor beleid en beheer het beste vorm gegeven kan worden.

De klankbordgroep hoeft niet zelf de deskundigheid te hebben, maar kan per vraagstuk adviseren welke partijen en experts het beste gevraagd kunnen worden om inbreng te leveren.

Het instellingsbesluit voor deze klankbordgroep is in mei 2019 vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

De klankbordgroep wordt ingesteld voor de periode van 1 mei 2019 tot en met 31 december 2020. Na deze periode zal de klankbordfunctie zijn beslag krijgen via de verdere uitwerking en invulling van de governance met betrekking tot de Oostvaardersplassen en/of Nationaal Park Nieuw Land.

Landschap

Doelstelling in het beleidskader:

De realisatie van een zo natuurlijk mogelijk en gevarieerd landschap dat door grotere aantallen toeristen en recreanten dan tot nu toe aantrekkelijk wordt gevonden.

Voorgestelde maatregelen:

Het landschap zal een resultante zijn van de ingrepen die gericht zijn op de realisatie van de Natura 2000-instandhoudingsdoelen, vermindering van het aantal grote grazers in het gebied en de aanplant in het grazige deel. Bij alle maatregelen wordt gekeken naar de landschappelijke inpassing en de effecten van de maatregelen. Op deze manier wordt toegewerkt naar een halfopen landschap in het grazige deel van het kerngebied.

Toelichting/stand van zaken:

Om een doorkijk te geven naar hoe de Oostvaardersplassen zich de komende jaren gaat ontwikkelen heeft Staatsbosbeheer een landschapsimpressie gemaakt. Hierin zijn alle ruimtelijke ontwikkelingen opgenomen die de komende (circa) vijf jaar uitgevoerd worden:

- Beschutting
- Moeras-reset
- Water in het grazige gebied
- Poortontwikkeling Almere/ Oostvaardersplassen Almere
- Poortontwikkeling Lelystad/ Oostvaardersplassen Lelystad
- Recreatie in het kerngebied
- Etalage Nationaal Park Nieuw land

Deze landschapsimpressie is aan alle Statenleden die op 28 maart 2019 zijn geïnstalleerd aangeboden.

Toerisme en recreatie

Doelstelling in het beleidskader:

Doel is dat het Oostvaardersplassengebied een grotere toeristisch-recreatieve functie gaat vervullen in Flevoland dan tot nu toe het geval is en eraan bijdraagt dat het aantal bezoekers uit binnen- en buitenland aan Flevoland toeneemt.

De groei van het aantal toeristen en recreanten moet vooral plaatsvinden in de randgebieden. Het unieke en waardevolle karakter van het kerngebied kan bij grotere aantallen bezoekers alleen worden gewaarborgd als rust en ruimte voor vogels en zoogdieren in dat gebied kunnen worden behouden. Dit impliceert dat bezoek aan het kerngebied te allen tijde begeleid en gedoseerd bezoek is.

Voorgestelde maatregelen:

Investering zijn gewenst in de volgende onderwerpen:

1. Bereikbaarheid van het Oostvaardersplassengebied;
2. Toegangspoorten;
3. Toegankelijkheid van en voorzieningen in het kerngebied;
4. Verbetering van het zicht op het kerngebied vanaf de randen;
5. Kwalitatieve verbetering van voorzieningen voor beleving van de randgebieden;
6. Verbinding met andere toeristisch-recreatieve mogelijkheden in Flevoland.

Toelichting/stand van zaken:

Een groot deel van de maatregelen voor recreatie en toerisme heeft een plek gekregen in de uitwerking van het Nationaal Park Nieuw Land. Het gaat dan om de bereikbaarheid, de toegangspoorten, kwalitatieve verbetering van voorzieningen en de verbinding met andere toeristisch-recreatieve mogelijkheden in Flevoland

Op 27 februari 2019 hebben Provinciale Staten van Flevoland de ontwikkelingsvisie van Nationaal Park Nieuw Land vastgesteld. Deze ontwikkelvisie is opgesteld door Francine Houben van bureau Mecanoo in nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat, het Flevoland-landschap. Gemeente Almere, gemeente Lelystad en waterschap Zuiderzeeland.

De toegankelijkheid van en de voorzieningen in het kerngebied zijn onderdeel van de verdere inrichting van het Oostvaardersplassengebied. Voor deze onderdelen binnen het kerngebied is een concrete uitwerking gemaakt. Deze uitwerking is opgenomen in de landschapsimpressie die Staatsbosbeheer heeft gemaakt.

Financiën

In het slothoofdstuk van het beleidskader wordt inzicht gegeven in de financiële middelen die nodig zijn om de doelen en ambities uit het beleidskader te realiseren. Het gaat om investeringen, exploitatie en/of onderhoudskosten.

Specifiek voor de maatregelen van het beleidskader voor de Oostvaardersplassen is berekend:

- Een indicatieve investeringsimpuls van ca. 15 mln €, verspreid over een aantal jaren voor de uitvoering van de belangrijkste maatregelen.
- Een jaarlijkse bijdrage van 0,9 mln €/jaar voor de uitvoering van het beheer, monitoring van ontwikkelingen, de versterking van communicatie en educatie en extra capaciteit voor toeristische activiteiten, toezicht en handhaving.

Tabel pag 71 beleidskader beheer Oostvaardersplassen

Investerings- en exploitatie en onderhoudskosten	€ in mln.
Benodigde middelen gedekt door overheden, Staatsbosbeheer en fondsen	
Uitvoering Natura 2000 beheerplan	5,2
Inrichting Poort Lelystad	6,0
Inrichting en exploitatie Poort Almere	13,7
Programma Nieuwe natuur buiten de Oostvaardersplassen	3,3
Bouw Veldstation en beheergebouw	1,0
Regulier beheer door Staatsbosbeheer	0,95
Exploitatie Buitencentrum OVP	0,25
Dierenwelzijn in 2018	0,25
Totaal	30,65
Indicatie benodigde financiële middelen waarvoor nog geen dekking is	
Uitbreiding beschutting in kerngebied	2,0
Landschapskwaliteit inrichtingsmaatregelen in kerngebied en randen	4,0
Reset grote grazers in het grazige deel	1,0
Aanpassing van het beheer grote grazers vanaf 2018, <i>bedrag per jaar</i>	0,3
Recreatieve voorzieningen in het Kerngebied	2,5
Recreatieve voorzieningen aan de randen	1,0
Uitbreiding Buitencentrum	1,5
Personele kosten* toename recreatieve activiteiten en toezicht en handhaving, <i>bedrag per jaar</i>	0,3
Verkeerstechnische maatregelen (toerit, parkeren) en verbetering openbaar vervoersmogelijkheden	3,0
Monitoring ontwikkelingen in het gebied, <i>bedrag per jaar</i>	0,1
Intensivering communicatie en educatie, <i>bedrag per jaar</i>	0,2
Indicatie van totaal van aanvullend te dekken kosten	15 + per jaar 0,9

De Commissie van Geel heeft aangegeven dat de middelen om de extra investeringen te dekken door verschillende overheden moet worden ingebracht: rijk, provincie en gemeenten binnen en buiten Flevoland. Ook geven ze aan dat er ruimte moet zijn voor investeringen door private partijen. Dit laatste heeft vooral betrekking op investeringen die bijdragen aan de ontwikkeling van het Nationaal Park Nieuw Land.

Meer procedurele kosten, zoals de opstelling van uitvoeringsprogramma's en nadere onderzoeken over onder meer beheermethoden voor de soorten grote grazers zijn niet in dit overzicht opgenomen. Ook de proceskosten voor de provincie (projectleiding, intensivering communicatie, extra juridische ondersteuning en vergoedingen experts en klankbordgroep) zijn niet in het indicatieve overzicht meegenomen.

Toelichting/stand van zaken:

Bij de vaststelling van het beleidskader hebben Provinciale Staten ingestemd met een reservering van € 3,2 miljoen uit de strategische reserve. Bij de begroting van 2019 is aanvullend een bedrag van structureel € 0,5 mln. opgenomen voor de (voorlopige) beheermaatregelen. Daarmee zijn de eerste investeringen gedekt.

De provincie is in overleg met het ministerie van LNV en met Staatsbosbeheer over de dekking van het totaal aan kosten voor het beheer en onderhoud van het Oostvaardersplassengebied. Hierbij wordt onder meer gekeken naar middelen via het IBP (Interbestuurlijk Programma) of via een regio-enveloppe.

De gemeenten Lelystad en Almere dragen al bij aan de ontwikkeling van de poortgebieden voor het Nationaal Park Nieuw Land. Overleg over aanvullende bijdragen zal gekoppeld worden aan de totale ontwikkelopgave voor dit deel van Flevoland.

Voor de proceskosten van de provincie is in de zomernota 2019 een begrotingsvoorstel opgenomen, waarbij er van uitgegaan wordt van een geleidelijk afnemende inzet in de periode 2019-2021.